

העמיד הפך לעבר

הנבואות לא התקיימו, הכל נשאר כפי שהיה

בתום כל שנה מחפשים העיתונאים נרחבי העולם בקדחתנות נואשת נושא כלשהו, שאפשר לכתוב עליו מבלי לחזור על דבריהם בתום השנה שעבר...
ההבטחה הזו היתה ב-1984 שנה של מול: תודות לסיפורו העתידי המפורסם של ג'ורג' אורוול, הנושא את שם השנה, אפשר להגיד הרבה.
השבו הפך הספר העתידי לספר עברי — ושום דבר לא קרה. ברהבי העולם, וגם בישראל, לא היתה ב-1984 שנה של רודנות נוראה, מילחמה, עינויים וריכוז טוטאלי. היא היתה אחת השנים האפורות, שלא תזכר כטיפיידיהיסטוריה בשל שום מאורע חשוב במיוחד.
גם בישראל, שבה ראתה השנה 1984 את הבחירות לכנסת ה-11 ואת הקמתה של 'ממשלת האחדות', לא קרה שום דבר חדש. הגיוענות גברה, המילחמה בלבנון נמשכה, הממשלה לא תפקדה, השרים השמיצו איש את רעהו, 'וחוץ מזה, ארוני המרקוזי, הכל כסדר'.

לצפצף על בולס. האקורד האחרון של השנה התייחס לעבר יותר רחוק, לאירועים שקרו בשנה קודמת. דו"ח מבקר-המדינה על מפותל מניוית הבנקים, מאורע שפגע כמעט בכל אורח בישראל, שפך אש וגפרית על המערכת הכלכלית בכלל, והמערכת הבנקאית בפרט. הוכח דבר שכל בר דעת במדינה ידע אותו במילא: שאין שום פיקוח של ממש על הבנקים ועל הבורסה, שמישרדיה הכלכלה מנוהלים בידי אימפוטנטים, ושאי-ליהוון יכיר לים לעשות בארץ כאוות נפשם, לאמלל מאות אלפים, לרושש אלמנות ויתומים ולצפצף יל הכל. 'וחוץ מזה, ארוני הטייפ'.

שנה טובה

כימים שקדמו לפרוס השנה האויר חית החדשה, נכנסו ההכנות לליל סילווסטר לתאוצה, ואילו חברי-הכנסת החיפאיים נכנסו לדאגה עמוקה.
מדוע? מסתבר שבכל ליל-סילווסטר מרוססת העיר חיפה (המאכלסת מיספר משמעותי של בני הדת הנוצרי) רית) בנקבוקים ובשאר רבריי-זכוכית, אלה מסכנים, כמובן, את העובדים ושנים. על רגליהם וגלגלי-מכוניר תיהם.
השנה החליט חברה-הכנסת אמנון ליז להקדים את המאוחר, ופנה ב-מיכ

הוא לא היה רמות כאריומטית, מנהיג מלהיב, טריבון של המונים. הוא היה איש מן השורה, שקט, ענייני, כעל רצון טוב, פטרויט לעמו.
פאהר קוואסמה נשלף כמעט במיקרה מתוך המוני בני-עמו, והיה לגיבור בעל-כורחו. גורלו מגלם את גורל העם הפלסטיני כולו.

מישפחת קוואסמה, מן הגדולות והחשובות בחברון, היא בעלת נכסים. היא לה חמישה בנינים בירושלים המערבית, שהופקעו על-ידי ממשלת ישראל. המישפחה נודעה ב-1948 בשל אהדתה למצרים, ששלטו זמנית בעיר, ועל כן סבלה כאשר עברה לשלטון הירדנים. ראשי-העיר, מוחמד עלי אל-ג'עברי, היה ראש המישפחה הידיבה, הפררירדנית. אביו של פאהר נדון למ' וות, אך פסק-הדין לא בוצע. המישפחה גורשה למצריים, ושם גדל ולמד פאהר כאוניברסיטה.
עם כיבוש העיר בידי ישראל, זכה אל-ג'עברי, השועל הזקן, בחסדי משה דיין. מישפחת קוואסמה ראגה לעס' קיה, אחר מהם: מלון פארק, בכניסה הצפונית לעיר.

שם החל הטרזן, המאיים עתה על קיום חברון. כמה יהודים שכרו פסח 1968 חדרים במלון זה רווקא, בטענה שהם באים להתפלל, המושל הצבאי אסר אז את שהותם של יהודים בחברון, והטכסיס נועד לרמות אותו. הרייריס הפכו חי-שמיהר למתנחלים, המלון הפך

המרכז הראשון של משה לווינגר והברמרעיו. עד שהועבר להתנחלות בבניין המישל, ואחר-כך בקריית ארבע.
מאז הפכה חברון לעיר-חיות, מוקד המאבק על הגדה המערבית כולה.

הצלה מרצח

ב-1976 הבריו שר-הביטחון, שימעון פרס, על בחירות לרשויות המקומיות בגדה. הוא האמין כי חסדי ירדן ינחלו ניצחון סוחף בכל מקום. לתדהמתו (ולשימתו החשאית של ירדן), ראשי-הממשלה ראו יצחק רבין נפל הניצחון הסוחף בחלקם של חסדי אש"ף.
רשימת 'החיות הלאומית' בחברון נחלה ניצחון כביר ומדהים נגד רשימת אל-ג'עברי, שירד מן הבימה. כראש הרשימה המנצחת היה צריך לעמוד

חברון היתה חיות וראשי-העירייה הפך בהכרח ראשי-מאבק. הוא הרים את קולו השקט בעצרות-מחאה, קרא להתנגדות למוימות המתנחלים. כן משך אל עצמו את שינאת המתנחלים, שהטילו את חיתתם על שר-הביטחון החדש, עזר וייצמן. ראשי-העיריות החרשים, שנבחרו ב-1976, כולם נאמני-אש"ף. הפכו אוטומטית למנהיגי הגדה. בנייהם בלט קוואסמה בנישטו הריאליסטית. הוא היה הראשון שקיבל בורעות פתוחות את אנשי-השלום מישראל, ציונים ולא-ציונים, ופירט באוניהם את השקפתו על השלום הישראלי-פלסטיני, אשר יקום עם כינון מדינה פלסטינית לצד ישראל. שכנו וידידו, מוחמד מילחם, ראש עיריית לחול הסמוכה, הלך בדרך דומה.

פלסטיני לאומי, הקורא לשלום, היה כמוכן לרועץ לגושי-מונים. הם הפעילו טרור פוליטי על עזר וייצמן, ודרשו את גירוש האיש שעמד להם כמחסום בדרך להשתלטות על חברון. אחרי הריגת ששת המתנחלים בחברון, נכנע וייצמן, וגירש את קוואסמה ומילחם.

מכניה פאראדוקסלית, היה זה רווקא לטובתו של קוואסמה. מבלי שווייצמן והוא ידעו זאת, הופיע שמו ברשימת המועמדים לרצח מטעם המח' תרת היהודית, שתיכננה אז את פעו' לות-הטרור שלה.

באשר התנקשה בחייהם של בסאם אל-שכעה בשכם וכרוים חלף ברמאללה, היו אנשיה אמורים להרוג גם את קוואס' מה. אולם קוואסמה כבר לא היה בחברון, והטרוריסטים הסי תפקי בהנחת סצנה בשוק של העיר.

ואילו קוואסמה, האיש השי קט מחברון הפך, עם גירושו, בן-לילה, לסמל המאבק הפלס' טיני.

שרהשמים

אחרי הגירוש לא חל האגרונום הממושקף מלהאבק על זכותו לחזור. הוא הגיש עתירה לבג"ץ, ללא הצלחה. לאחר מכן אורגנה הפגנת סיר לידריות דו-לאומית: קוואסמה ומילחם באו לגשר אלנבי ממזורה. כרי לתבוע את שיבתם — ואילו אישי-שלום ישראליים, ובניהם אורי אבנרי ומתי פלד, באו אל הגשר ממערב. מישמרות של צה"ל והמישטרה מנעו את המיפגש עצמו, אך הסולידריות הופגנה, בנוכחות מישפחתו של קוואסמה, שבאה מחברון.

קוואסמה הפך סמל 'הפלס' טיני הנורד', שבא במקום 'הי' הורי הנורד'.

יחד עם מילחם נע ונד בין ארצות ויבשות, כשכפיו המסר של הטרגדיה הפלסטינית. לא פעם הופיע יחד באסיפות עם אישים מישראל, הרוגלים בפיתרון-שלום ישראלי-פלסטיני.

בחוגי אש"ף השמיע דיעה חיובית, אך פסימית: 'כוחות-השלום הישרא' ליים הם כנים ורציניים, וצריכים לשתף עימם פעולה. אך הם חלשים, ואין להם סיכוי.' על רקע זה התנהל ויכוח חריף בינו ובין עיצאם אל-סרטאווי, ראש מחנה-השלום שבצמרת אש"ף, שהטיח בפניו: 'יש מישקל לדעתך על ענייני ישראל. אם אתה אומר שאין סיכוי לכוחות-השלום בישראל, אתה מעורר את אנשי-הטרור'.

סרטאווי נרצח באפריל 1983, תרור של קוואסמה בא כעבור שנה וחצי.

קוואסמה ואשתו יוסרה בגשר אלנבי גם לגווייה אסור

עיצאם אל-סרטאווי האגדתי, שהמשיך במגעים אלה.

דעשת תני

יה זה רצח חסר כל תכלית. כפי שהוכיח רצח סרטאווי, אי

גיבור בעל כורחו

אפשר עוד לצצור את המיצעד הפלס' טיני א פיתרון-השלום. במושב המועצה הלאומית הפלסטינית בעמאן, יותר מז' נה אחרי רצח סרטאווי, התקבי לה גישתו במלואה. בחירת קוואסמה היתה עדות חותכת לכך.

כיום הפכה גישה זו נחלתם של מיליוני פלסטינים — בפזורה, בשט' חים הכבושים וגם בתוך ישראל עצמה. היא הפכה למדיניות המוצהרת של האירגון. הריגת אדם אחר מהשורה השניה בוודאי לא תעצור את התהליך אף לרגע.

מי שקיוו לעצירה כזאת, היו שימי עזר וייצמן. בשעתו מנע פרס את שיתופו של סרטאווי כמושב האינטר-נצינול הסוציאליסטי. עד לרגע הרצח ממש, ורגע לאחר מכן עלה על הרוכן והספיד אותו בקול נרגש. אז טען שרצח סרטאווי מוכיח שאין תיקווה לשלום:

השבוע חזר פרס על אותו התרגיל המכוער עצמו. אחרי שלא התיר להחזיר את קוואס' מה החי לארץ, ואחרי שמנע את נסיעת חבריו מהשטחים הכבושים למושב המועצה הפלסטינית, מיהר פרס אחרי הרי צח לטעון כי אין סיכוי לשלום, מפני שכל פלסטיני מתוך נרצח.

היה זה שיא של צביעות, מכיוון שעצם בחירת קוואסמה לממשלת-אש"ף הוכיחה בעליל שגישתו המתונה והשקולה של האיש מייצגת עתה את הרוב העצום באש"ף ובעם הפלסטיני. דמעות-התנין של פרס לא יכלו להטעות שום אדם המצוי בבניה. הרוצחים הסוריים, ששלחו את המתנקד שים לכיתו של קוואסמה, פעלו גם לטובת האינטרסים של ממשלת ישראל. שיתוף-האינטרסים של רודני דמשק וקברניטי ירושלים נגד אש"ף, הנמשך מזה תשע שנים, התבטא גם ברצח זה.

הוא מצא את ביטוינו גם בסי רובה של ממשלת-ישראל ליע שות את המחווה ההומאנית הפשוטה ביותר: לאפשר השי' בוע את קבורת האיש בעיר מולדתו.

התחנה הירדנית את המושב כשירור חי. אחרי שערפאת וחבריו החליטו לסלק את הסוכנים הסוריים מן הארץ, גזן, ולהחזיר לאש"ף את עצמאותו. הם ניגשו להרכבת הוועד-הפועל החדש, משרת-סוריה סולקו, ואנשי החיות הרמקרטית (אירגוניהם של ג'ורג' הכש ונאפי חוותמה, יחד עם הקומיר ניסטים) החרים את המושב.

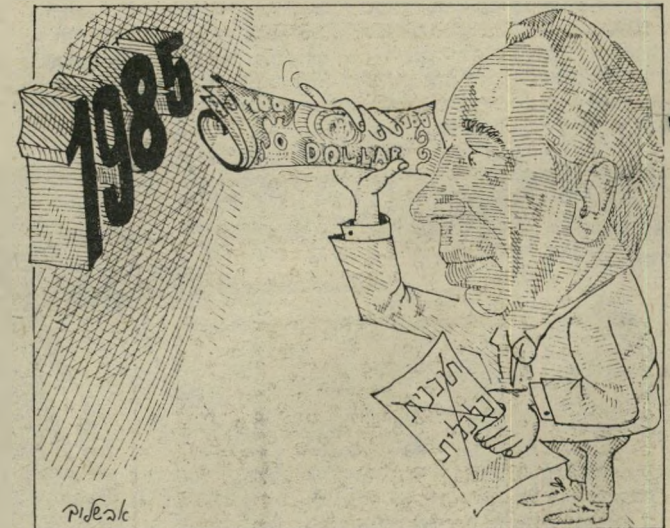
ערסאת הבינו כי אחרי סיני כוחותיו ומוסדותיו מביררות ומטרסולי, הפכה הגדה המער' בית לגורם המרכזי באש"ף. הוא יודע כי תושבי השטחים הכבושים עומדים מאחוריו כמעט כאיש אחד, לא רק מתוך הערצה אישית, אלא גם מפני שהם רוצים כמזהו בדחיפות בפיתרון-שלום.

כדי להפגין זאת, צורפו שני מגור' שיו על עזר וייצמן — פאהר קוואסמה ומוחמד מילחם — אל הוועד-הפועל של אש"ף — שהוא הממשלה הפלס' טינית הגולה. קוואסמה התמנה כראש המישרד לשטחים הכבושים — מעין שרהשמים.

קוואסמה ידע שבכך הוא מושך אל עצמו את אש' הסי רים.

הסורים הכריזו על ערפאת ואנשיו כעל בוגדים. מנוי וגמור עימם לחסל את אש"ף העצמאי, הפועל לטובת העם הפלסטיני והשלום. תחת לפעול לטר' בת האינטרסים של הדיקטטורה הסר' רית והמילחמה. קוואסמה, המסמל את התייצבות תושבי הגדה מאחורי ער' פאת, היה יעד בולט לרצח. הוא היה מודע לכך. באומץ-לב שקט קיבל על עצמו את המשימה.

השבוע נרצח קוואסמה כפתח ביתו בעמאן, על-ידי רוצחים שהיו מצויידים באקדחים בעלי משתקי-קול ורימוני יד. הוא הצטרף לרשימה הארוכה של גיבורי-השלום, שהקריבו את חייהם בצורה מודעת ובעין פקוחה, כמאבק למען השלום. רשימה זו כוללת את סעיד חממי, הראשון שפתח בדרשיח עם אנשי-שלום ציוניים מישראל, ואת

הר' אלי-תשה, אך זה גורש כשל נטיותו הקומוניסטיות. במקומו נבחר המועמד מס' 2, קוואסמה, מי שהיה אגרונום בשרות המימשל הצבאי. קוואסמה ביקש להיות ראשי-עיר שקט ומעשי. אך הרבר לא ניתן לו.

תב גלוי ראשי ובני העדות הנוצריות בחיפה. כמכתב ביקש לין ככל לשון של בקשה: 'אנא, הפסיקו את המינהג הפסול של וזיקת בקבוקים ודבריי זכוכית מנתיכים לרחובות בליל-סילווסטר'.